

Gospodarska diplomacija in varnost v času krize

Dosedanja praksa v nekaterih državah kaže, da lahko gospodarska diplomacija različno prispeva h gospodarski varnosti, ki je zelo pomemben dejavnik gospodarske rasti in razvoja, kar se kaže še posebej med najrazličnejšimi krizami, npr. energetske. Varna in zanesljiva oskrba z energijo je za gospodarstvo, ne glede na njegovo velikost ali nekatere druge značilnosti, zelo pomembna, saj je energija eden izmed najpomembnejših proizvodnih dejavnikov. Neenakomerna porazdelitev nekaterih energetskih virov, zlasti nafte in plina, v svetu in s tem povezani problemi so eden izmed glavnih razlogov za razvoj energetske diplomacije (dejavnosti, ki se ukvarja z zunanjo energetske politiko) kot podzvrsti gospodarske diplomacije. Različne energetske krize v preteklosti, med katerimi so prevladovali zlasti naftne in plinske, so njen razvoj še pospešile.

Naložbe v energetske objekte in naprave, kot so npr. naftovodi ali plinovodi, ki potekajo čez več kot eno državo, so navadno predmet energetske diplomacije, katere glavna naloga je zastopati energetske interese domače države v tujini, s čimer posredno ali neposredno prispeva k energetske varnosti kot podzvrsti gospodarske varnosti. Energetski viri so namreč podobno kot nekateri drugi naravni viri zelo pomemben dejavnik moči, zaradi česar vplivajo na gospodarske, politične in nekatere druge odnose med državami. Zmanjšanje odvisnosti gospodarstva od tujih energetskih virov je zato eden izmed glavnih ciljev notranje in zunanje energetske politike, ki pa sta med seboj in z nekaterimi drugimi politikami, npr. okoljsko, večinoma premalo usklajeni.

Premajhna usklajenost med različnimi politikami negativno vpliva na gospodarsko varnost in posledično na gospodarsko rast ter razvoj, zaradi česar je navedena varnost zelo pomemben predmet notranje in zunanje politike. To velja še posebej med najrazličnejšimi krizami, ki posredno ali neposredno ogrožajo gospodarsko varnost, kar se kaže tudi med sedanjo finančno in gospodarsko krizo, pri razreševanju katere ima diplomacija, zlasti gospodarska, zelo pomembno vlogo, saj navedene krize zaradi najrazličnejših dejavnikov brez pomoči diplomacije ne bo mogoče razrešiti.

Nekateri strokovnjaki menijo, da je Slovenija zaradi vsesplošne krize, ki je med drugim posledica še vedno trajajoče finančne in gospodarske krize, ter nekaterih drugih razlogov, zlasti političnih, vse manj zanimiva za tuje vlagatelje, kar med drugim negativno vpliva na njeno gospodarsko rast in razvoj, ki sta zelo pomembna cilja njene gospodarske in razvojne politike.

Tuje naložbe so namreč zelo pomemben dejavnik gospodarske rasti in razvoja, česar pa se domači politiki večinoma premalo zavedajo, kar je posledica najrazličnejših dejavnikov. Diplomati, zlasti gospodarski, bi morali zato svojo dejavnost še bolj usmeriti v privabljanje tujih vlagateljev, pri katerem jim lahko veliko pomaga tudi državna znamka, ki vpliva na naložbene odločitve tujih vlagateljev. Državnemu znamčenju bi morali zato posvetiti več pozornosti. Državna znamka je namreč zelo pomemben predmet zunanje trgovine.

Tuje naložbe so za Slovenijo kot majhno državo zelo pomembne tudi z vidika mednarodnih gospodarskih, političnih in nekaterih drugih odnosov, saj pripomorejo k njihovemu nadaljnjemu razvoju in tako k povečanju njene varnosti, tudi gospodarske, kar med drugim pozitivno vpliva na njeno podobo v svetu in posledično olajšuje privabljanje novih tujih vlagateljev. Varnost je tudi sicer zelo pomemben dejavnik tujih naložb, kar se kaže še posebej med sedanjo krizo, ki je med drugim tudi zato vse težje razrešljiva. Privabljanje tujih vlagateljev bi moralo zato postati eden izmed pomembnejših ciljev slovenske notranje in zunanje politike. Brez tujih naložb bomo namreč še težje izšli iz sedanje krize, kot bi sicer. Med drugim zato, ker nam hkrati primanjkuje tudi domačih naložb, kar je posledica najrazličnejših dejavnikov. Gospodarske, politične in nekatere druge razmere v Sloveniji naložbam, naj si bo domačim ali tujim, vsekakor niso naklonjene. Izboljšanje teh razmer bi morali zato posvetiti več pozornosti, pri čemer bi morali dati prednost tistim izboljšavam, ki prinašajo največje skupne koristi. S tem bi, med drugim, izboljšali tudi podobo države v svetu, kar bi pozitivno vplivalo na njeno zunanjo trgovino.

Nekateri strokovnjaki menijo, da krizne razmere doma narekujejo potrebo po krizni diplomaciji, ki naj bi različno pomagala pri razreševanju sedanje krize. Ta se namreč ne bo razrešila sama od sebe. Dosedanje izkušnje nekaterih drugih držav nas namreč učijo, da bi morali za njeno čim prejšnjo razrešitev čim prej sprejeti najrazličnejše ukrepe, s katerimi bi skušali odpraviti nekatere njene vzroke in posledice. Teh pa zaradi velikosti in nekaterih drugih značilnosti krize ni ravno malo. Poleg tega bi morali sprejete ukrepe med seboj tudi čim bolj uskladiti.

Odprava kriznih razmer je vsekakor nujna, če želimo povečati vsesplošno varnost, ki jo potrebujemo iz različnih razlogov. Eden od teh je vsesplošni napredek, za katerega bi se morali bolj zavzemati, še posebej med krizo. Ta je namreč lahko priložnost za manjše ali večje spremembe na različnih področjih človekovega delovanja, zlasti gospodarskem in političnem, kjer so te tudi najbolj potrebne.

Reševanje sedanje krize je za Slovenijo in nekatere druge države zelo velik izziv, na katerega brez sodelovanja z drugimi ne bo mogoče odgovoriti. Torej je diplomacija, naj si bo gospodarska ali kaka druga, zelo pomembna tudi s tega vidika.

Dejan Romih, univ. dipl. ekon. *

---

* Asistent, Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, Razlagova ulica 14, SI-2000 Maribor, Slovenija, e-pošta: dejan.romih@uni-mb.si